

SAİR HUSUSLARA YÖNELİK TAVSİYELER

İçindekiler

1- Cumhuriyet Savcıları Arasında İş Taksimini Gösterir İşbölümü Cetvelinin Düzenlenmediği.....	2
2- Davanamelerin Soruşturma Kaydına Alındığı.....	3
3- Esas Hakkında Mütalaa Beyanı İçin Dosyaların Tetkike Alındığı.....	3
4- Esas Hakkında Mütalaa Beyanlarının Yeterli Gerekçeyi İçermediği.....	3
5- Mütalaaaya Aykırı Hüküm Kurulmasına ya da Açıkça Yasaya Aykırı Karar Verilmesine Rağmen Kanun Yoluna Başvurulmadığı.....	4
6- “Görüldü” Şerhini Taşıyan İlâmlarda İlgili Cumhuriyet Savcısının Ad ve Soyadı ile Sicil Numarasının Yer Almadığı.....	5
7- Kolluk Nezarethanelerinin Yeterince Denetlenmediği.....	5
8- Müdürlüklerin Denetim ve Gözetiminin Yerine Getirilmediği veya Eksik Yapıldığı.....	5
9- Otopsi Mahalline Geç Gidilmesi.....	6
10- UYAP Sisteminin Kullanımı ile İlgili Olarak.....	6
11- UYAP Veri Girişlerinin Denetlenmemesi.....	7
12- Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Uzmanlaşma Yoluna Gidilmediği.....	8

1- Cumhuriyet Savcıları Arasında İş Taksimini Gösterir İşbölümü Cetvelinin Düzenlenmediği

Cumhuriyet savcıları arasındaki iş taksimine yönelik incelemede;

Cumhuriyet savcıları arasında iş taksimini gösterir işbölümü cetvelinin düzenlenmediği,

İş bölümünde ve tevezilerde kısa sürelerde değişiklikler yapılarak, soruşturma evrakının sürüncemede kalmasına yol açabilecek uygulamalara rastlanılabildiği,

Bu bağlamda;

... sayılıda; 03.10.2007 günü kolluk tarafından gönderilen mühür fekkine dair evrakın 17/04/2008 günü soruşturmaya kayıt edildiği, 18.09.2008 tarihinde başka bir Cumhuriyet savcısına aktarıldığı, 03.11.2008 tarihinde ise aynı masa içinde farklı bir Cumhuriyet savcısına tevzi yapıldığı, bu arada kolluğa müzekkere yollandığı 02.12.2008 tarihine kadar da evrakın işlemsiz kaldığı,

Cumhuriyet başsavcılığına gelen işlerin savcılar arasında adil olarak dağıtılmadığı,

... Cumhuriyet savcısına 3 tam soruşturma ve asliye ceza mahkemesi duruşmaları, ... Cumhuriyet savcısına 3 tam soruşturma ve ağır ceza mahkemesi duruşmaları, ... Cumhuriyet savcısına 4 tam soruşturma evrakı ile cezaevinin denetimi, ... Cumhuriyet savcısına infaz işleri ile noter ve icra müdürlükleri denetimleri verildiği hâlde ... ve ... Cumhuriyet savcılarında istinabe evrakı ve kalem denetiminin ortak olarak tevdi edildiği,

Belirlenmiştir.

* 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 18. maddesi ile Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'in 135. maddesi gereğince, hizmetlerin aksamadan yürütülmesini sağlayacak şekilde işbölümü yapılarak nöbet hizmetlerinin ayrıntılı olarak düzenlenmesi, nöbetçi Cumhuriyet savcısının belirlenmesi, tereddüdü mucip bir cihet bırakılmaması, yapılan iş bölümünde soruşturmaların çabuk ve adil bir şekilde tamamlanmasını engelleyecek sık değişikliklerden sarfınazar edilmesi ve görev taksim çizelgesinin bir suretinin mahsus kartonda saklanması, 1/(EK:3/1, EK:4/6), (EK:9/1)

2- Davanamelerin Soruşturma Kaydına Alındığı

Asliye hukuk mahkemesine hitaben kaleme alınan davanamelerin soruşturma numarası verilmek suretiyle işlem yapıldığı görülmüştür.

(... sayılılar.)

* Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'in 107 ve devamı maddeleri gereğince suç ihbarı niteliğinde bulunmayan yaş, kayıt tashihi ve iptali gibi taleplerin Cumhuriyet başsavcılığı muhabere numarası üzerinden takibinin sağlanması, 2/(EK:3/3.10, EK:4/2.10)

3- Esas Hakkında Mütalaa Beyanı İçin Dosyaların Tetkike Alındığı

Ağır Ceza Mahkemesinin ... esas sayılılarında, esas hakkında mütalaa beyanı için dosyaların tetkike alındığı saptanmıştır.

* Cumhuriyet savcılarının esas hakkındaki mütalaalarını serdetmek için duruşmaların talikini istemelerinin 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 33 ve 190. maddelerine uygun düşmeyeceğinin anımsanması, 3/(EK:3/1.2.6, EK:4/1.6), (EK:10/5)

4- Esas Hakkında Mütalaa Beyanlarının Yeterli Gerekçeyi İçermediği

Cumhuriyet savcılarının verdiği mütalaaların incelenmesinde;

Mevcut deliller belirtilmeden ve olay ile ilişkilendirilmeden; Ağır Ceza Mahkemesinin ... esas sayılı dosyalarında “dosya kapsamına ve toplanan delillere göre sanığın sabit olan atılı suçtan eylemine uyan TCK'nın... maddelerine göre cezalandırılmasına karar verilmesi...”,

Şeklinde esas hakkında mütalaalar serdedildiği izlenmiştir.

* 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 33 ve 216/1. maddeleri uyarınca kamusal iddia makamını temsil eden Cumhuriyet savcılarının verdikleri esas hakkındaki mütalaalarının yargılama konusu olan tüm suçlar/eylemler yönünden sübuta yani maddi meseleye ve hukuki meseleye taalluk edecek şekilde ayrıntılı olarak açıklamaları ve bu mütalaalarının mahkûmiyet yönünde olması durumunda uygulanmasını talep ettikleri kanun ve maddelerini de kapsamasının zorunlu olduğunun bilinmesi, 4/(EK:3/6, EK:4/6), (EK:9/4, EK:10/5)

5- Mütalaaya Aykırı Hüküm Kurulmasına ya da Açıkça Yasaya Aykırı Karar Verilmesine Rağmen Kanun Yoluna Başvurulmadığı,

Cumhuriyet savcılarının verdiği mütalaalar ile görüldü yaptığı bir kısım evrakın incelenmesinde;

a) Mütalaaya kısmen veya tamamen aykırı hüküm kurulmasına karşın kanun yoluna başvurulmadığı, örneğin,

... Ceza Mahkemesi ... esas sayılıda; kasten yaralama suçundan sanıkların TCK'nın 86/2, 3-a maddeleri gereğince cezalandırılmaları talep edilmesine rağmen, belirtilen maddelerin yanında ayrıca haksız hareketin kim tarafından meydana getirildiği tam olarak belirlenemediğinden bahsedilerek TCK'nın 29. maddesine yer verilerek tayin edilen cezadan ½ oranında indirim,

... Ceza Mahkemesine ait ... esas sayılıda; 02.09.2010 tarihli iddianame ile TCK'nın 86/1-3, 87/1-c maddeleri uyarınca yargılanması talep edilen (E.B.)'nin ise 86/1, 87/3, 29 maddeleri gereğince cezalandırılması mütalaa edilmesine karşın, (E.B.)'nin TCK'nın 86/1, 86/3-e, 87/1-c, 87/1-son, 29 maddelerinin tatbiki ile cezalandırılmasına,

Karar verilmesine rağmen kanun yoluna müracaat edilmesinin hatırlanmadığı,

b) Görüldü yapılan bir kısım dosyanın tetkikinde açıkça yasaya aykırı karar verildiğinin görülmesine rağmen yasa yoluna başvurulmadığı;

Örneğin,

... Ceza Mahkemesi ... esas sayılıda; duruşmada hazır bulunan sanığın CMK'nın 147. maddesinde yazılı hakları hatırlatılarak savunma ve delilleri tespit edilmeden para cezasına karar verilmiş olmasına rağmen,

... Ceza Mahkemesi ... sayılıda; ceza ehliyeti bulunmadığı kabul edilerek TCK'nın 32/1. maddesinden yararlandırılan sanığa, CMK'nın 150/2. maddesi uyarınca tayin edilen zorunlu müdafinin bulunmadığı oturumda aynı Kanun'un 151. maddesi hükmü yerine getirilmeden ve CMK'nın 188/1. maddesi uyarınca zorunlu müdafinin duruşmada hazır bulunması gerektiği gözetilmeden tedbir kararı verildiği hâlde,

Kanun yoluna müracaat edilmesinin düşünülmediği,

Müşahede olunmuştur.

* 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 272 ve devamı maddeleri uyarınca; Cumhuriyet savcılarının katıldıkları mahkemelerde esas hakkında mütalaa verdikleri

veya görüldüsünü yaptıkları dosyaları titiz bir şekilde tetkik ederek dosya kapsamına uygun olarak mütalaaların verilmesine özen göstermeleri, talebe aykırı olarak verilen ve hukuka uygun olmadığı düşünülen kararlar için kanun yollarına başvurulması hususunda daha duyarlı davranılması, 5/(EK:3/7.10, EK:4/7.10), (EK:9/7.8.10, EK:10/7.10)

6- “Görüldü” Şerhini Taşıyan İlâmlarda İlgili Cumhuriyet Savcısının Ad ve Soyadı ile Sicil Numarasının Yer Almadığı

... Ceza Mahkemesine ait ... esas sayılılarda, fiziki olarak gönderilen ilâmlardaki “görüldü” şerhlerinde, ilgili Cumhuriyet savcısının ad ve soyadı ile sicil numarasının yer almadığı gözlenmiştir.

* Mahkemelerden görülmek üzere Cumhuriyet başsavcılığına fiziki olarak tevdi olunan karar suretlerine ilişkin “görüldü” işleminin, “işlemi yapan Cumhuriyet savcısının kim olduğunun kontrolü” bakımından kararların altına sadece "görüldü" yazılmasıyla yetinilmeyerek ad ve soyadı ile sicil numaralarının da dercine ehemmiyet verilmesi, 6/(EK:3/3.10, EK:4/2.10), (EK:10/2.10)

7- Kolluk Nezarethanelerinin Yeterince Denetlenmediği

Cumhuriyet Başsavcılığına bağlı kolluk tarafından tutulan “Nezarethaneye Alınanların Kaydına Dair Defter”lerin tetkikinde; bazı sayfalarının Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Yönetmeliği’nde belirtilen şekilde usulüne uygun olarak tutulmadığı, şüphelilerin gözlem altına alınma işleminin niteliğine, nezarethaneye giriş ve çıkış saatlerine ve nezarethaneye konulmasına ilişkin Cumhuriyet savcısına bilgi arz edildiğine yönelik kısımlarının doldurulmasında kolluk görevlilerince yeterince titiz davranılmadığının tespit edilmesine rağmen, bu konularda ilgililerin dikkatinin çekilmesi cihetine gidilmediği, ayrıca belirlenen eksikliklerin defterin mahsus bölümüne yazılmadığı anlaşılmıştır.

* 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 92. maddesi ile “Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği” hükümleri doğrultusunda, Cumhuriyet başsavcıları veya görevlendirecekleri Cumhuriyet savcıları tarafından adli görevlerinin gereği olarak, nezarethanelerin varsa ifade alma odalarının, gözaltına alınan kişilerin durumlarının, gözaltına alınma sebep ve sürelerinin, gözaltına alınma ile ilgili tüm kayıt ve işlemlerinin denetlenmesi, sonucunun nezarethaneye alınanların kaydına ait deftere kaydedilmesi, tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için gerekli tedbirlerin süratle alınması, kusuru görülen yetkililer hakkında gerekli işlemlerin yapılması, 7/(EK:3/9.10, EK:4/9.10)

8- Müdürlüklerin Denetim ve Gözetiminin Yerine Getirilmediği veya Eksik Yapıldığı

Cumhuriyet Başsavcısının veya iş bölümü cetveline göre görevlendirilen Cumhuriyet savcısının müdürlüklerde, kayıt ve kartonların düzenli tutulup tutulmadığı, evrak havalesinin süresinde yapılıp yapılmadığı, fizikî ortamda teslimi gereken evrakla ilgili işlemlerin usulüne uygun yapılıp yapılmadığı, kararların ilgililere tebliğinin sağlanıp sağlanmadığı, mühür ve beratın muhafaza edilip edilmediği, mevzuattan kaynaklanan veya ilgili birim amiri tarafından verilen diğer görevlerin usulüne uygun yapılıp yapılmadığı hususlarına ilişkin yılda en az bir kez yapması ve sonucunu rapora bağlaması gereken denetim ve gözetim görevini yerine getirmediği görülmüştür.

* Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdarî ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'in 259. maddesine göre müdürlüklerin denetiminin yılda en az bir kere yapılması ve sonucunun rapora bağlanması, 8/(EK:3/9.10, EK:4/9.10), (EK:9/9.10, EK:10/9.10)

9- Otopsi Mahalline Geç Gidilmesi

Nöbetçi Cumhuriyet savcısının vazifesi başında bulunamaması veya kendisine ulaşılamaması gibi nedenlerle olay mahalline intikalde gecikildiği, otopsi yapılmak üzere bekleyen maktulün uzun süre olay mahallinde tutulduğu beyan ve müşahede edilmiştir.

(... soruşturma sayılılar.)

* 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 86 ve 87. maddeleri ile Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün Ölü Muayene ve Otopsi İşlemleri konulu, 20.02.2015 tarih ve 156 sayılı Genelgesi, AİHM'nin 10.04.2001 tarihli Tanlı/Türkiye, 19.02.1998 tarihli Kaya/Türkiye kararlarında belirtildiği üzere, Cumhuriyet savcılarının mesai saatleri dışında ve tatile tesadüf eden günlerde dahi derhâl vazife görebilecek bir durumda bulunmaları, olay yerine en kısa zamanda intikal edip delillerin kaybolmasının önlenmesi, adli kolluk görevlilerinin, ölü muayenesi ve otopsi için nöbetçi Cumhuriyet savcısını bulamaması gibi yakınmalarına meydan verilmemesi, aksi davranışların sorumluluğu gerektirdiğinin hatırdan çıkarılmaması, 9/(EK:3/3, EK:4/2)

10- UYAP Sisteminin Kullanımı ile İlgili Olarak

Verilerin UYAP'a zamanında, doğru ve eksiksiz girilmemesi nedeniyle;

a) İnfaz dosyalarının statü bilgilerinin gerçek durumundan farklı bir şekilde kayıtlı olduğu,

b) Bir kısım daimi arama kararlarının UYAP'a aktarılmamaları sebebiyle soruşturma iş cetvelinin UYAP'tan alınmadığı,

c) Bazı soruşturma evrakında suç türü girilmediğinden kovuşturmaya yer olmadığına dair kararların UYAP üzerinden seçiminde güçlük çekildiği,

ç) Soruşturma dosyasına giren evrakın taranarak UYAP sistemine dâhil edilmesinde gerekli hassasiyetin her zaman gösterilmediği,

Belirlenmiş, ilgililerin dikkati çekilmiştir.

* Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik'in 5. maddesinde açıklandığı üzere; soruşturmaların başından itibaren kalem hizmetlerinin titizlikle ele alınarak usulüne uygun bir şekilde UYAP üzerinden yürütülmesi, soruşturmalara ilişkin tüm veri girişinin ve bu verilerde meydana gelen değişikliklere ilişkin kayıtların zamanında, doğru ve eksiksiz biçimde yapılması, iş bölümü cetvellerinin UYAP'a kaydedilmesi,

Aynı şekilde, infaz evrakının takipsiz ve özellikle kayıt dışı bırakılmamasının sağlanması bakımından, ilamların Cumhuriyet savcısı tarafından incelendikten sonra UYAP sisteminde belirlenmiş olan dosya türüne göre (infaz, esas veya denetimli serbestlik genel defteri vs.) kayıtlarının yapılması, kayıtların düzenli yapılıp yapılmadığının ve kayıt dışı evrak bulunup bulunmadığının UYAP'taki raporlar vasıtasıyla belirli aralıklarla denetlenmesi, 10/(EK:3/9.10, EK:4/9.10), (EK:9/9.10, EK:10/9.10)

11- UYAP Veri Girişlerinin Denetlenmediği

Cumhuriyet savcılarının tarafından sorumlulukları altında bulunan birimlerce UYAP'a yapılan veri girişlerinin denetlenmesinde her zaman hassasiyet gösterilmeyebildiği, bu cümleden olarak;

a) Belirli dönemlerde iş listelerine düşen "Kayıt ve Veri Giriş Denetimi Formu"nda yer alan dosya ve evraka ilişkin değişkenlerin, fiziki dosya veya ilgili dayanak belgelerle karşılaştırılarak kontrolünün sağlanmadığı,

b) Bazen de, değişkenlerin kontrolü yapılarak "Kayıt ve Veri Giriş Kontrol Tutanağı" tanzim edilmiş olmasına karşın, tüm değişkenleri kapsayacak şekilde usulüne uygun denetim yapılmadığı,

c) Terörizmin finansmanı fiilini içeren silahlı terör örgütü kurma veya yönetme ya da örgüt üyesi olma suçlarına dair veri girişinin UYAP'ta ilgili ekranlara hatalı yapıldığı veya hiç yapılmadığı,

Müşahede edilmiştir.

* UYAP kullanıcıları tarafından verilerin sisteme doğru, eksiksiz ve zamanında girilip girilmediğinin hâkim ve Cumhuriyet savcıları tarafından etkin bir şekilde kontrolünün sağlanması amacıyla havi Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün 17.03.2021 tarih ve 175 sayılı “Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine Veri Girişleri ve Denetimi” konulu Genelge hükümlerinin uygulanmasında azami hassasiyet gösterilmesi, 8/(EK:3/9.10, EK:4/9.10), (EK:9/9.10, EK:10/9.10)

6415 sayılı Kanun’un 4. maddesinin 2. fıkrası uyarınca terörizmin finansmanı fiilinin silahlı terör örgütünü kuran veya yöneten ya da örgüt üyesi tarafından işlenmesi durumunun, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçlarının nitelikli hâli olduğundan, anılan fıkra ile ilgili veri girişinin UYAP’ta ilgili ekranlara doğru yapılması gerektiğinin bilinmesi, 11/(EK:3/5.10, EK:4/4.10)

12- Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Uzmanlaşma Yoluna Gidilmediği

Cumhuriyet Başsavcılıklarınca cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara ilişkin soruşturma işlemlerinin takibinde uzmanlaşmanın sağlanması hususunda gereken özenin gösterilmediği,

Bu cümleden olarak,

a) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarla ilgili soruşturma işlemlerinin yürütülmesi için belli sayıda Cumhuriyet savcısının görevlendirilmesi cihetine gidilmediği ve anılan suçlarla ilgili soruşturma işlemlerinin genel tevzi kapsamında değerlendirildiği,

b) Zorunlu olmamasına rağmen cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarla ilgili soruşturma işlemlerinin yürütülmesi için daha önceden görevlendirilmiş olan Cumhuriyet savcıları hakkında iş bölümü değişikliğine gidildiği,

Gözlenmiştir.

* 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun’un 18. maddesi ile Bölge Adliye ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Cumhuriyet Başsavcılıkları İdari ve Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmelik’in 135. maddesi gereğince, hizmetlerin aksamadan yürütülmesini sağlamak için tanzim olunan iş bölümlerinde, Adalet Bakanlığı Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığının 31.10.2022 tarihli ve 170/1 sayılı “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suç Soruşturmaları” konulu Genelgesi’nin ayrıca dikkate alınması, 12(EK:3/1, EK:4/6)